

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU IV.

„Gazeta” este în fă-care di.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminecă 8 franci.
 Se primumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectori.
 Abonamentul pentru Brașov:
 a administrațiune, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiul I: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
 Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atâtă abonamentele câtă și inserțiunile suntă a se plăti înainte.

Nr. 123.

Brașov, Joi, 4 (16) Iunie

1892.

Brașov, 3 Iunie v.

Se adevărește totu mai multu, că ura, ce se nutrește în modu sistematicu de cătră pressa șovinistă maghiară în contra Românilor, a luat, mai alesu în sinulă Maghiarilor ardeleni, nisce porțiuni amenințătoare.

Oi dora pôte fi interpretată altfelu brutala întimpinare, ce au făcut'o fanaticii unguii din Turda d-lui Dr. Rațiu, conducătorulu deputăției române la Viena, alaltăerī sēră, când s'a reīntorū la domiciliul sēu?

Ori câtū de multu sē fi fostū indignați Maghiarii din Turda asupra procederei Românilor, cari au mersu sē se jăluiescă la Imperătorul, nu era cu puțință ca indignarea lorū sē degenezeze într'atăta, ca sē se manifesteze prin bombardarea cu petri a locuinței conducătorulu lorū, decă nu era la mijlocu nenorocita ură, ce rōde necontentiū la rădăcina bunăstării patriei nōstre.

Și, precumū amū dīsū, acēstă ură este lătită în modu sistematicu de cătră cei ce vorū sē mâne până la cele mai extreme consecențe fatala politică a exclusivismulu și a despotismulu de rassă.

Se nțelege, că acēstă politică trebuie sē vină, mai la fiăcare alū doilea pasū ce-lū face, în celū mai flagrantu conflictu cu esigenta, chiar și cele mai rudimentare, ale liberalismulu.

Amū ajunsu așa de departe, încatū totū ce nu le place puternicilorū dīlei se tacēsă deja ca „trădare de patriă” și criteriile acestei crime se pierdū cu totulū în negura urei și a fanaticismulu, așa că ađi dāmū de pretinși „trădători de patriă” pe tōte potecele.

Cu tōte aceste, tocmai cu privire la membrii deputăției române, despre care e vorba, părea că cei dela guvernū au luatū hotărēirea de a nu recurge la nici unū mijlocu de urmărire, ca sē nu se blameze și de astă-dată înaintea lunei din afară, multū bucinatulu lorū „liberalismū”. De aceea față cu fimele răspândite totū de unele foi maghiare, că membrii deputăției române vorū fi trași la răspundere, organulu guvernulu „Pester Lloyd” a declaratū, că nimicū nu li se va face și că se vorū putē reīntorēe în pace la vetrele lorū.

Tactica acēstă bine cugetată însă a fostū dejucată de cătră fanaticismul Turdenilorū unguiri. Dintr'o demonstrațiă desaprobătoare, cum părea a fi plānuitū, tumultulu celorū din Turda a degeneratū într'o demonstrațiă forțe compromițătoare a urei lorū naționale.

Vorū dīce, că numai plebea „indignată” și „înfuriată” a înscenatū bombardarea cu petri a locuințelorū mai multorū Români fruntași din Turda.

Sē admitemū unū momentū, că așa a fostū. Dēr atunci cine e responsabilū pentru dimensiunile periculoze, ce le ia fanaticismul și

ura plebei maghiare, decă nu conducătorii ei și foile maghiare, căci dōră nu se va dīce, că foile române i-au ațitatu, când sciutū este, că Maghiarii kossuthiști din Turda nu cetescū foi române?

Intēmplarea din Turda de sigurū nu va contribui de a face ca lumea civilizată europenă sē se „convingă”, cum pretindū organele celorū dela putere, despre „nedreptatea” plāngerilorū române în contra asuprirei maghiare.

Cu fapte brutale, ca cea sevērșită de fanaticii din Turda, nu se va putē decatū nimici și cele din urmă resturī de simpatia, ce și le castigaseră Maghiarii odinorā înaintea Europei culte.

Memorandulū.

(Urmare.)

Pe câtū de nedreptă e legea, pe atâtū de artificiosă e și arondarea cercurilor electorale. E lucru curatū ridiculū a vedē, cum în unele cercuri electorale alegătorulū românū e silitū a călători câte-o dī și mai multū, ca sē ajungă la localitatea unde și pōte exercita dreptulū.

În Transilvania trāescū abia vr'o 200.000 Maghiari risipiți prin fostele comitate feudale prin o poporațiune română de peste 1.500.000 Români; legiuitorii au purtatū de grijă, ca prin caricarea cercurilor electorale sē asigureze acestei infime minorități maghiare majoritatea voturilorū la urnă.

Dispozițiunile legii și împărțirea cercurilor electorale dau dreptū rezultatū cea mai mare inegalitate electorală între comitatele din Transilvania, de ore-ce în comitatele sēcuiască, fiindū acordatū Sēcuiilorū sufragiulū universalū, ajungū cu miile la dreptulū de alegătorū, ér în comitatele, unde Români trāescū în masse compacte, suntū rari de totū alegătorii.

E îndeosebi notoricū, că afară de Sēcuiime, în comitate și în districte pentru poporațiune de 90—290 mii locuitori abia se găsescū 2—6 mii alegători, pe când prin orașe la o poporațiune de 3500 până la 29.000 suflete, 1800—2000 alegători.

Peste 60.000 dintre alegătorii din Transilvania se folosescū de acestū dreptū în virtutea naserii din părinți nobili, ori a drepturilorū acordate liberilorū Sēcuiiceilalți alegători ai țării, cari au dreptulū în virtutea censului, se reducū la 15—20 mii. Și, precum arată datele de mai susū, în comitatele cu poporațiune română unū deputatū cade pe 50—60 mii locuitori, pe când Sēcuiimea trimite câte unū deputatū pentru 4—5 mii locuitori.

E de prisosū sē mai insistămū asupra amēnuntelorū în ceea ce privește punerea în aplicare a acestei legi electorale. E lucru recunoscutū în publicū, că în contra dispozițiunilorū legii electorale și ale celei criminale, sub titlulū de onorare a alegătorilorū, se facū corupțiuni prin beaturi și mănăcări, apoi prin bani. Sub ęra constituțională maghiară demoralisarea a ajunsū în acēstă privință la culme, încatū acela, care are sē fi alesū deputatū, chiar și fiindū rugatū de alegători sē primēsca candidatura, tre-

bue sē fiă pregătītu spre a face cheltueli de mii.

Abusurile sevērșite cu acapărarea alegătorilorū suntū atâtū de notrice, încatū ne vedemū în fața unei organizări sistematice a corupțiuni electorale, al căreia sprijinitorū și factorū principalū se adevărește a fi însuși organismul administrativ al statulu ungarū. În fața acestei falsificări generale și sistematice a alegătorilorū, este prea naturalū, decă chiar în dieta ungară s'au simțitū mai multū îndemnați a și ridica glasulū pentru apărarea dreptulu de libertate electorală, care, precum se scie, și ađi încă e unū „*pium desiderium*”.

Atatū de departe merge în statulū ungarū corupțiunea electorală și violențarea consciențelorū, abusulū de dreptū și de putere, ce se face în alegeri, încatū numai cu capulū a mână se mai pōte avēnta cetățenulū în luptele electorale și alegerile au ajunsu sē aibă înfățișarea rēsboiului civilū.

Vedēndū aceste nelegiuiri, poporulū românū, mai alesū în Transilvania, unde și după inaugurarea uniunii s'a păstratū o lege electorală deosebită de cea din Ungaria propriă, află că ar fi o întreprindere nedemă și nepatriotică de a întra cu ciomagulū și cu toporulū în luptă pentru validitatea celui mai cardinalū dintre drepturile sale: elū speră și așteptă ca alegerile sē fiă libere și legea electorală sē fiă dreptă.

După tōte volniciele petrecute dela inaugurarea dualismulu, Români suntū cuprinși de o nemulțămire atâtū de adēncă, încatū participarea în masse a alegătorilorū români la alegerile falsificate ar putē sē suscite chiar scene revoluționare, a cărorū întindere nu se pōte prevedē într'o țēră, în care asupriții suntū atâtū de multī și asupritorii atâtū de puținī și de nechibzuiți, ca în Transilvania. Cuprinși dēr de sēmțământulū, că pentru Români, câtă vreme se menținū legile nedrepte și procedurile de violențare arătate mai susū, nu e locū în cadrulū vieții constituționale a statulu ungarū, nici scaunū în dieta țării, alegătorii români din Transilvania și din Ungaria au decretatū a rămānē în resistență pasivă față cu dieta din Budapesta.

Maiestatea Vōstră Imperială și Regală Apostolică!

Români totdeuna au doritū și dorescū și acum sē ia parte la viața publică a patriei lor, care ajunge în dieta țării la cea mai înaltă expresiune, ba au pretinsū și pretindū chiar dreptulū la acēstă participare, precum pretindū sē fie recunoscuti ca factorū în cadrulū dreptulu publicū din statulū ungarū: nu așteptă dēr nici acum decatū sē li-se dea puțință de a lua parte la viața publică potrivitū cu demnitatea lorū și cu dreptulū constituționalū reprezentativū, fără de care participare cele mai de căpeteniei criterii ale dezvoltării lorū naționale, politice și culturale suntū încatuate. În împrejurările create dinadinsū prin legi nedrepte și prin aplicarea lorū ilegală și lipsită de buna credință, e imposibilă participarea acēstă; ne mângăiemū dēr cu gândulū, că Maiestatea Vōstră va fi primitū convingerea, că resistența pasivă a Românilorū e justificată, impusă contra propriei lorū mai

bune voințe și contra tuturorū postulătelorū de dreptū.

E durerosū adevērulū, că peste 3 milioane dintre supuși Maiestății Vōstre nu suntū și nu se consideră reprezentați în dieta țării lorū și că de unū pătrarū de seculū tōte legile se crează fără de participarea acestui factorū politicū, cu desconsiderarea intereselorū lui și contra marilorū interese ale Monarchiei. Români însē, ori și câtū de grele ar fi fostū timpurile trecute, n'au renunțatū nici-odată la individualitatea lorū națională, n'au încetatū nici-odată a pretinde respectarea dreptulu lorū de liberă dezvoltare culturală și au astăđi față cu părinții, bunii și străbunii lorū datoria, de a nu contribui la consolidarea unui statū condusū cu tendența mărturisită de a face peste puțință ori și ce dezvoltare națională română în Transilvania și Ungaria.

B. Legea pentru egala îndreptățire a naționalitățilorū, deși defectuosă, ar fi pututū, decă ar fi fostū aplicată cu bună credință, sē i indemne pe Români a contribui la consolidarea statulu ungarū.

Români totdeuna s'au luptatū pentru păstrarea individualității lorū naționale. În cele mai grele timpuri ei au conservatū limba, datinile și moravurile și în contra tuturorū uneltirilorū făcute spre a-i desnaționalisa, ei nu s'au contopitū în vre-unū poporū. Nimicū dēr, pentru densii, nu e mai presusū de dreptulū liberei dezvoltări culturale și tōte pretensiunile lcrū naționale, se reducū la principiulū asigurării legale a existenței și liberei dezvoltări.

Ori și care ar fi dēr statulū, care le dă acēstă asigurare legală, elū dispune de avutulū și de sângele, de tōtă iubirea lorū.

Srutandū însă dispozițiunile legii pentru egala îndreptățire, ne încredințămū, că atunci, când s'a creatū legea acēstă, nu se urmăria scopulū acesta, deorece legiuitorii nu numai că nu au asiguratū prin legi esistența națională și libera dezvoltare culturală a naționalitățilorū, ce constituiescū statulū ungarū și îndeosebi a Românilorū, ci, din contră, ingnorandū individualitățile naționale, contopescū naționalitățile într'unū corpū naționalū și sub masca etnică și politică a înțelesulu limbei maghiare, cu scopulū invederatū de a pune basa legală a unificării națiunii maghiare.

Purcedēndū legislațiunea țării din aceste vederi greșite, e lucru firescū, că afară de titlū întreaga lege n'a mai pututū cuprinde mărēța ideă a egalei îndreptățiri. De aci faptulū, că dispozițiunile singurateice ale legii, în contradicere cu acēstă ideă, fără nici unū temeu de îndreptățire, escludū din viața publică a statulu celelalte limbi din patriă, și sub titlulū limbei statulu ii asigurēză limbei maghiare dominațiunea exclusivă.

Acēstă asigurare legală a dominațiunii exclusive a unei limbi într'unū statū poliglotū, ca Ungaria, nu se pōte legitima nici diu punctulū de vedere alū adevēratelorū și legitimelorū aspirațiuni naționale, nici din alū vederilorū esprimăte de comisiunea națională, considerate ca singure corēspondētore, ca fiind deduse din principiulū egalei îndreptățiri a individualitățilorū cetățenilorū statulu, nici prin considerațiunile adminis-

trative exprimate în introducerea legii care dispune de mintea, de inima și de conștiința cetățenilor, ca în introducerea Art. XLIV. ex. 1868, în care dieta află cu cale a dice: „*Minthogy Magyar-Ország összes honpolgárai az alkotmány alapelvei szerint és politikai tekintetben egy nemzetet képeznek. az oszthatatlan, egységes magyar nemzetet, melynek a hon minden polgára, bármely nemzetiséghez tartozzék is, egyenjogú tagja*”. Va să dăcă totă făptura omenescuă, ce există în Ungaria, fă Români, Germani, Slavii etc. face parte din o singură națiune nedespărțită, din cea maghiară. E deci lucru firesc, că noi considerăm în introducerea acesta drept un atentat fătășu contra vieții naționale a nōstre și a celorlalți concetățeni nemaghiari ai noștri.

Prin acestă intenționată confundare a noțiunii de națiune politică cu noțiunea etnică a națiunii, legea chiar în prima ei frază negă existența nōstră, ca factor politic. Confirmându apoi și în continuarea ei unitatea acesta, legea numai pentru înlesnirea raporturilor interne ale statului ia dispozițiuni pentru folosirea limbilor deosebite de cea maghiară, stabilind principiul: „*minthogy továbbá, ezen egyenjogúság egyedül az országban divatozó többféle nyelvek hivatalos használatára nézve és csak annyiban eshetik külön szabály alá, a mennyiben ezt az ország egysége, a kormányzat és közigazgatás gyakorlati lehetősége s az igazság pontos kiszolgáltatása szükségessé teszik*”. Er în §. 1 decretază drept limbă a statului și oficială, pe cea maghiară.

În privința folosirii acestei limbi în viața publică, în afacerile politice, juridice și comunale, în rapoortele oficiale publice, administrative și școlare, în mai înalte aședăminte de cultură, legea ia dispozițiuni imperative, pe când dispozițiunile privitoare la celelalte limbi sunt numai permissive, ca și când aceste limbi ar fi numai un fel de dialecte, cărora nu li-se cuvine cultivare și o generală întrebuițare în toate sferile vieții omenesci.

Er executarea acestei legi nu confirmă credința, că legislațiunea, chiar la decretarea legii, era condusă de intențiuni nemărturisite în ceea ce privește aplicarea practică.

§. 27 ală legii dispune următoarele: „*hivatalok betöltésénél jövőre is egyedül a személyes képesség szolgálmán irányadóul, vallakinek nemzetiség ezután sem tekinthető az országban létező bármely hivatala vagy méltoságra való emelkedés akadályaul. Sőt inkább az államkormány gondoskodni fog, hogy az országos birói vagy közigazgatási hivatalokra s különösen a fűispánságokra, a különböző nemzetiségekből a szükséges nyelvekben tökéletesen jártas és másként is alkalmos személyek a lehetőségig alkalmaztassanak*”.

Acestă dispozițiune a legii în viața practică e o literă mōrtă. În Transilvania peste tot, precum și în multe din comitatele ce cadă afară de Transilvania, cum sunt Bihorul, Sălagiul, Aradul, Timișul, Sătmarul, Maramureșul și Caraș Severinul, cu totul în 23 comitate, Români sunt în majoritate precumpănitōre, ba aprōpe singura populațiune; nici într-unul di aceste 23 de comitate însă guvernul nu a profitat de dispozițiunea cuprinsă în §-lu mai sus citat ală legii, spre a se arăta drept și echitabil, încātă astăzi nu este în întregul regatū nici un comitate suprem, ba chiar nici un vice-comitate luatū dintre Români. Și nu va susține nimeni, oă între 3 milioane de suflete nu e nici un omă calificat.

Totū astfel s'a aplicat legea în ceea ce privește instanțele judecătorești. În totă țera, care are 65 tribunale și între acestea 25 în ținuturi cu populațiune aprōpe curatū românescă, nu avem decât un singur Român aplicat de guvernul ungar, ca președinte de tribunal; er judecătōri de naționalitate română abia pe ici pe acolo, gāsīmū oăte 1—2.

La oficiole judecătorești mai înalte, ori în posturi cardinale, ca pe la ministerii, avem numai dintre cei ce au apucat să fă aplicați cu primele numiri dela 1866—1867 și au mai rămas în viață, fără ca să fă înlăturati. Astfel la întreaga Curiă regescă avem un singur judecătōr luatū dintre Români, la tabla regescă din Budapesta 3, la cea din Murășu-Oșorhei au fost 4 înainte de decentralizare, er acum a rămas 1, la cea din Clușu sunt 3, er la cele din Dobrițin și Seghedin oăte 1, der președinte de secțiune nu e nici unul.

Chiar și acești oățiva se mențin numai, pentru-că n'au putut să fă înlăturati.

Mai rău încă stăm în cadrele celorlalte ministerii, cum e ală cultelor și instrucțiunii publice, ală finanelor, ori ală comerului. Nici în provincie, nici în oficiole centrale, Români nu sunt aplicați, decât oă de poveste. Avem, de exemplu, la cele două universități un singur Român, și în întreaga instrucțiune un singur inspector școlar, aruncat însă și acela din mijlocul Românilor într-un ținut cu populațiune curatū maghiară.

Maiestatea Vōstră Imperială și Regală Apostolică! Nu scōtem la ivelă aceste fapte, ca să ne plângem de nedreptatea ce ni-se face, ci pentru-ca să arătăm, că de adăncă și de generat e nemulțumirea, pe care actualul sistem de guvernament a produs-o între Români, și că de încordate sunt relațiunile dintre Români și actualul guvern.

Noi Români am făcut în timpul celor din urmă câteva decenii mari opintiri și am adus mari jertfe, ca să propagăm cultura în masele poporului și să scōtem din ele omen calificați pe la înaltele aședămint de învățămēt ale Apusului, și sunt ađi între noi mii de omeni cu cultură apusenă, înzestrați cu diplome, în tōte ramurile de știință și pentru patria lor, în care sunt prigoniți, și trāsesc ađi în alte țeri. Astfel din ți în ți Români totă mai multă au trebuit să simță, că ei sunt tratați ca străini în țera lor, pe care au apert o parinții și străbunii cu sângele lor și au s'o apere ei în viitor față cu ori și care dușman. Cu cătă mai multă străbate simțământul acesta, cu atătă mai multă se înăspresce și lupta infundată, spre care sunt împinși Români.

Stăpănit de omen, cari îl consideră ca străin și pe care el îi consideră străini, Românul nici în justiția, nici în administrațiune, nici în celelalte sfere ale vieții publice nu e primit cu bunăvoința cuvenită și nu află la nimeni mângăere, nicăiri dreptate.

Er acesta mai ales pentru-că, cu tōte dispozițiunile permissive ale legii, pentru egala îndreptățire, nu se ține în viața publică sēmă de limba poporului, decât elū nu e Maghiar.

O armată de invasiune, străbătend în țera străină, se folosesc în relațiunile ei cu populațiunea țeri cerite de omen, cari cunosc limba acestei populațiuni și obiceiurile ei. Români sunt, în regatul ungar, tratați mai rău, ca populațiunile țerilor cucerite. În administrațiune, la judecătōri, unde e vorba de justiția, în întreaga viață publică ei sunt împinși în limba maghiară și de oătră omen, cari nu cunosc limba, firea, obiceiurile și interesele lor particulare. În limba maghiară e tras Românul în judecată civilă, ori criminală, în aceeași limbă i-se face pertractarea, în aceeași limbă i-se pronunță sentința: în cele mai multe casuri el se vede der osendit fără ca să și pōtă da sēmă, cum și de ce. Deore-ce judecătōri sunt omeni, cari nu știu românesc, er întrogatoriul și întreaga investigațiune se face în limba maghiară, pe care Românul nu o înțelege, în cele mai multe casuri vre-unul dintre servitorii oficiului mijlocește înțelegerea între judecătōri și judecată. Astfel de cele mai multe-

ori sentința se pronunță pe baza interpretărilor făcute de un om, care nu are destulă cultură, ca să pōtă face asemenea interpretări, ba e lipsit în unele casuri și de bunăvoința cuvenită.

Și în adevăr, preocuparea de căpeniă a guvernului, nici nu e buna administrațiune, ci maghiarisarea întregi vieți publice.

Prin funcționarii, pe cari îi are ca agenți în oficiole publice, guvernul face totū posibilul, ca Români, chiar nici acasă la dēnsii, în satele lor, să nu aibă diregători luați din mijlocul lor. Sunt casuri nenumerate, în cari 4—5 comune, cari compun un notariat locuit numai de Români, au fost siluite să primescă drept notar comun al pe vre-un om, care un scie românesc, pentru-ca nici chiar în viața comunală să nu-și vadă Români tolerat limba.

Spre a ușura aceste impuneri, legea s'a modificat în sensul, că candidările nu le mai face comitetul comunal, ci pretorul, care în cele mai multe casuri nici nu mai admite apoi între candidați pe concurenții români.

§-ii 2—12 ai art. de lege XLIV. din 1868 acordă naționalităților din statul ungar dreptul de a se folosi de limba maternă atăt în afacerile oficiale comitatense și comunale, cătă și în discuțiunile congregațiunilor, și recunosc ori-și-cărei cetățen dreptul de a se folosi de limba lui înainte oficiilor și tribunalelor. Cu tōte aceste limbi maghiară a fost impusă pentru tōte afacerile publice și judiciare, ba chiar și pentru instituțiunile private. Pentru-ca să nu se pōtă ivi casurile prevădute în § 5, oficialii nu se aleg între Români, er notarilor comunali, cari au rămas din timpul provisorului, ori s'au străcurat mai târziu în administrațiune, le este interdiș a se folosi în oficiul lor de limba poporului.

Astfel nici un oficiu din țera nu mai comunică în limba poporului: la tribunale, la cărțile funduare, la oficiole regesci cercuale, precum și la tōte celelalte diregătorii, limba română e cu desvirsire exclusă, fără ca să se mai țină sēmă, decât poporul înțelege sēu nu comunicarea, ce i-se face, ori actul ce i-se da.

Dacă Românul folosindu-se de dreptul, pe care l'a avut mai nainte de inaugurarea dualismului și care a fost confirmat și în §-ii mai sus citați ai legii, dă o cerere, ori un act scris în limba lui maternă la vre-o judecătōriă ori la vre-un alt oficiu public, el e respins cu motivarea, că nu e scris în limba maghiară. Făcend apelū, decisiunea de respingere e confirmată, ori oficialul, care e procedatū contra legii, e scutit de purtarea speselor.

Er dacă se face arătarea la ministru competent, acesta își declină competența.

Guvernul der nu numai că nu impune respectarea legii în punctele, în cari a mai rămas ore-care dreptate, der oerotesce pe funcționarii, cari emuleză unul cu altul întru eludarea ei, ba amă ajuns până acolo, că a cerut și a și obținut dela dietă autorizarea de a scōte acestă lege din vigore prin ordonanțe ministeriale, precum se vede din art. XXIX. dela 1868, §. 2, 6—9, în virtutea căruia ministrul de justiția a emis ordonanța de sub nr. 947/1888 pres.

Românul der în țera lui, în contra drepturilor acordate de Maiestatea Vōstră din plină putere monarhică și confirmate și prin o lege votată de corpurile legiuitoare și sancționată de Maiestatea Vōstră și ca Rege constituțional, nu pōte să comunice cu diregătorii plătiți din sudōrea lui și puși ca să chivernisescă interesele lui, ba trebuie să plătesc până chiar și în justiția traducătorii și interpreți și astfel să aibă justiția mai costisitoră ca concetățenul lui maghiar, căruia pretutindenea i-se face

ușurări și care pretutindenea e împințat cu bunăvoință.

C. *Articolul de lege privitor la organizarea municipiilor* e creat și el în vederea escluderii Românilor din viața publică. Temeiul lui sunt dispozițiunile nedrepte ale legii electorale, deore-ce acea parte a consilierilor municipali, cari intră în congregațiune în virtutea încrederii publice, e aleasă totū de elemente, cari aleg și deputații în dietă. Totū pentru motivele, pentru cari Români nu sunt reprezentați în dietă, ei nu pōtă să fă reprezentați potrivit cu numărul și importanța lor nici în congregațiunile comitatelor, ori ale districtelor, în cari ei sunt în majoritate precumpănitōre și în aceeași proporțiune posedu pământul și pōrtă sarcinile publice.

Prin legea electorală, prin arondarea artificioasă a cercurilor electorale și prin corupțiunea și violentarea electorală, Români au fost siliți a se pune în rezervă și pentru viața municipală, în care actualul sistem de guvernament nu caută decât cultivarea ideii de stat maghiar și escluderea celorlalte naționalități dela eseroțiul drepturilor de reprezentațiune.

D. *Biserica și șola* au rămas singurele sfere ale vieții comune în care, grația părintescei purtări de grijă a Maiestății Vōstre, Români își mai credea ocrotită libertatea lor de dezvoltare națională.

Articolul XLII. din legile anului 1868, § 14 asigură autonomia bisericească, precum și competența forurilor bisericesci autonome în materia de religione și de instrucțiune.

În aceste autonomii e cuprins și dreptul de a organiza și conduce învățământul în școlele populare confessionale și în cele medii infințate și susținute de confessioni.

Legislațiunea maghiară, confirmând prin crearea acestei legi o parte din drepturile de liberă dezvoltare culturală, pe cari poporul român le avuse mai înainte din îndurarea Majestății Vōstre, nu putea să vedă cu ochi buni folosele culturale, pe cari le trăgeau Români din eseroțiunea acestor drepturi. După puțin ani s'au pus der în discuțiune proiecte de legi, cari aveau de scop nu numai știrbirea acestor autonomii și mărginirea lor la nisce cadre, în cari aventul cultural e peste puțin, ci tot odată și siluirea prin lege, ca fiii oărei naționalități, în școlele confessionale, să învețe în limba maghiară. În vederea acestui scop, lucru ne mai pomenit în lumea acesta, s'a dispus prin lege, ca învățătorii școlilor confessionale să fă obligați în termene defite a învăța limba maghiară, decât ținu să nu fă scoși din oficiu.

Contra acestor intențiuni au făcut, din partea Românilor, reclame arhieriei confessionale greco-orientale și ai celei greco-catolice și au ridicat glasul unii dintre deputați în dietă, arătand nedreptatea și siluirea, ce ni-se face, atentatul îndreptat contra vieții naționale a elementului român prin aceste dispozițiuni, cari atacă cele mai scumpe tesaur, limba, pe care o păstrăm cu atata sfintenie, ca moștenire lāsăt de străbunii noștri, și drepturile nōstre religioase și culturale.

Reclamele acestea, deși spriginite cu resōne seriōse, au rămas zadarnice, și cu tōte că relațiunile de învățămēt erau regulate prin articolul de lege XXXVII., votat de dietă încă în anul 1868, proiectele nouē au fost votate și ridicate la valōre de lege.

Creată odată legea, învățătorii și școlarii au fost siliți să petrecă partea cea mai mare a timpului școlar, 18 ore pe săptămână, căsnindu-se să învețe o limbă cu desvirsire străină pentru dēnsii, de care nu au nici o trebuiț în relațiunile lor locale. Astfel școlele confessionale au încetat a mai fă aședă-

minte de cultură și au devenit nise focare pentru propagarea limbii maghiare.

Resultatul acestei siluirii nu putea să satisfacă pe autorii legii, deoarece e lucru peste putință, ca copii dela sate să învețe în școala populară o limbă străină, pe care nu o mai audă nicăieri afară de școlă. De aceea după zadarnice opintiri de dece ani, în anul 1891, s'a creat legea pentru asilele de copii, prin care copiii, începând de la vârsta de trei ani, sunt siluiți a învăța limba maghiară.

Legea acosta s'a votat cu toate protestările naționalităților nemaghiare din regatul ungar, dintre cari indeosebi Românii au protestat în număruse adunări populare contra ne mai pomenitului atentat la viața familiară, care se comite prin scoterea copiilor de cea mai fragedă vîrstă de sub purtarea de grije a părinților.

Nu numai însă că nu s'a ținut seamă de aceste protestări, ci a devenit totodată literă mortă și §. 14 din art. de lege XLIV. dela 1868, precum și §§-ii prin cari se confirmă dreptul autorităților bisericesci și alii confesiunilor de a alege limba de învățământ pentru școlile confesionale, un drept, care de sute de ani aparține numai confesiunilor: limba maghiară a fost impusă cu cea mai fățîș nesocotire a drepturilor de autonomă garantate de legi fundamentale în școlile secundare confesionale române. Astfel contra actelor naționale și contra legilor ași în vîgore, limba maghiară a fost impusă ca limbă de propunere în școlile secundare din Beiuș prin simple dispozițiuni ministeriale.

Noi Românii, o populație completă de peste 3 milioane de suflete, contribuim cu sângele și cu averea noastră pentru susținerea statului, nu avem însă pentru înaintarea noastră culturală nici un așezământ susținut de stat. Nu avem universitate, ba nici catedre parale, după cum s'a fost proiectat în anii 1865—1866, și ni-s'a pus în perspectivă cu ocaziunea înființării universității din Clușiu. Am ajuns atăt de departe, încăt nici pentru catedra de limba și literatura română, nu mai este ertată propunerea în limba genetică, ba la universitatea din Clușiu prevederea acelei catedre e considerată ca o insultă adusă poporului român și învățămîntului superior.

Din banii plătiți de noi, statul nu susține pentru dezvoltarea noastră națională nici un gimnasiu, nici o școlă medie, fie comercială, ori economică, fie baramă școlă pedagogică. Ba nu ni-se mai dă nici autorizațiunea de a înființa noi înșine din propriile noastre mijloace școlii secundare.

(Va urma).

Turda, 14 Iunie 1892.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.”)

Stimate D-le Redactor! Vinu, pe scurt, ați face cunoscută bravura Maghiarilor, ce și-au arătat-o și de astădată, care nu numai trece toate marginile bunei cuviințe, ci trece chiar în vandalism.

Eri, pe neașteptate, a sosit d-lă Dr. Rațiu din Clușiu cu trăsura. Ca un fulger s'a lățit vestea între ei și s'au și pregătit pentru s'era, spre a-i face o demonstrație strășnică. Așa a și fost. Pe la orele 9¹/₂ un tumult de vre-o 1000 persoane au pornit încercăți, ba după cum m'am informat, urmați de o trăsura cu pietri și totă felul de instrumente, cu tobe, fedeie, fluere, scărțătore, fedeleşe góle, clopoțele mari și mici, făcînd o larmă și o gălăgie de-ți asurșia urechile, apoi strigătele și urletele erau nesfîrșite.

Ajungîndu la casa d-lui Dr. Rațiu, nu s'au îndestulit numai o'ună „Katzenmusik”, ci au început a bate ferestrelle și a porți cu pietri mari. Spărgîndu ja-
năle în bucăți, pietrele mergeau în

casă, nimicîndu totu ce s'a aflat în 4 odăi de dinainte, rămîndu ca o ruină. Paguba cauzată e fôrte mare.

N'a fost destul atăta, oi au pornit prin piață în jos la casele d-loră Ioan Mesaroșiu și Silvestru Moșdjuvanu, unde asemenea, spărgîndu ferestrela tóte, au făcut pagube enorme în odăi, spărgîndu-se totu ce era prin lăuntru. Lad nii Vlăduț și Petricaș n'au spart decăt câteva geamuri, nefîndu siguri, decă locuesou acolo. Poliția n'a făcutu nimic, ba și ea a luat parte activă la scandalu. Astfel au fost terorizate familiile inteligente din Turda. Pe astădi, pe cum se vorbesce se, pregătesou de atacuri noue. După cum am auditu, deséră sosesc la Turda miliția.

Cu stimă:

X. Y.

CRONICA POLITICA.

— 3 (15) Iunie.

În numărul de Vineri s'era, „Pester Lloyd”, vorbindu despre logodna prințului moștenitoru român cu prinsesa de Edimburg, dice: „Acesta logodna a fost salutată de opinia publică din Anglita, Germania și mai pe urmă și din Austro-Ungaria, ca un eveniment de natura cea mai îmbucurătoare și mai mulțumitoare. Raporturile de rudenă apropiată ale mirelui și miresei cu cele mai puternice familii princiare europene și simpatia deosebită, ce se nutresce pentru familia regală română și pentru ténurul regat român, au ridicat acasta afacere familiară la o cestiune de însemnătate europeană”. — „Pester Lloyd” constată apoi, că și Țarul a dat încuviințarea sa logodnei, înainte de a se fi anunțat oficialmente, și reproduce aprecierile gazetei „Novoie Vremja” asupra evenimentului.

Diarele bulgare. „Svoboda” și „Bulgaria” vorbesou de primirea cordială făcută principelui bulgaru în Anglita; acestu faptu a produsu celă mai bună efectu în tótă țera. Onorurile făcute Prințului, dice „Svoboda”, înveslesc pe tótă Bulgaria. — Țiarul constată că poporul bulgaru a avut în tot-d'auna un respectu particularu pentru națiunea englesă și guvernul s'eu și și a pus în elă cea mai mare parte a speranței sale, pentru pacnica sa dezvoltare. — Din partea sa Anglita a avut o politică de neimputat în Orientu și a susținut în tot-d'auna independența micelor state balcanice. — „Svoboda” reamintescă atitudine decisă a Anglita în timpul când Rușii au voit s'ei mai prelungescă în timpul de doi ani ocuparea Bulgariei și atunci când guvernul rusu a încercat s'ei silescă pe Turcia s'ei ocupe țera după unirea celor două Bulgarii. — În fine, dela 9 Augustu 1886, cauza bulgară a găsit în tot-d'auna cele mai bune simpatii în Anglita — Buna primire făcută prințului face s'ei se credă că simpatiile Anglita vor persista și că cauza națională va primi într'unu apropiat viitoru, sancțiunea întregii Europe. Țiarul esprimă recunoștința sa. — „Bulgaria” constată de asemenea că recepțiunea bine-voitoare făcută prințului de Regina și primirea eminentă simpatică a națiunii englese a produsu în tótă Bulgaria un sentimentu generalu de bucură și de recunoștință către Anglita. Onorurile făcute alesului națiunii probează, că poporul și guvernul englesu apreciază pe deplin serviciile făcute de prințulu, causei principiului monarhicu, Bulgariei, ordinei și păcii generale. — Țiarul exprimă, în numele Bulgarilor, profunda sa recunoștință pentru marea națiune britanică și prea grațiosă sa suverană.

SCRILE ȚILEI.

— 3 (15) Iunie.

Dela Caransebeșu. Șovinistii așia acuma în contra episcopului român dela

Caransebeșu, pentru că n'a arborat în ziua jubileului stindartul unghurescu. Se plângu și în contra protopopului Ghidiu, de ce în invitarea la serviciul divin a ăis: „Din incidentul jubileului de încoronare a prea grațiosului nostru Impăratu sa Rege alu Ungariei... Din cauza acosta, se dice, funcționarii unghuri nu s'au dus la biserică.

—x—

Porniri fanatice. Țiarul apponyistă „Alfold”, ce apare în Arad, scrie că procurorul camerei comerciale din Arad ar avé de gându, ca în contra aceloră advocați români, cari s'au dus la Viena cu deputația română, s'ei propună a se face cercetare disciplinară, pe motivul, că și-ar fi călecatu jurămintulu de advocat, vătămăndu ordinea către constituția maghiară prin aceea, că „au denunțat la Impăratulu națiunea maghiară”.

—x—

Sfințirea capelei române din Parisu. Din Parisu se telegrafiază, că Dumineca trecută s'a făcutu sfințirea solemnă a bisericei române în prezența d-lui N. Crețulescu, ministrul României, a personalului legatiunii și a coloniei române. Oficiul divin a fost celebrat de Sfinția Sa Inocențiu Ploșteanu, vicarul Mitropoliei din Bucureșci, asistat de părintele Cezărescu-Floru și de economul Severin, superiorul capelei.

—x—

Budapesta capitală și residență a țerii. „Magyar Ujsag” aduce scirea, că din incidentul s'erbărilor jubileare, între ambasadorii, cari au petrecut în Budapesta s'a ivit discuția asupra împrejurării, ca pe viitoru ambasadele se petrecă o parte a anului în Budapesta, mai ales atunci când curtea va petrece acolo și când delegațiunile se vor ține în capitala unghurescă.

—x—

Adunare disolvată. Se telegrafiază din Praga, că la 13 Iunie n. alegătorii cehi tineri au ținut o adunare în Deutschbrod, cu care ocaziă a vorbitu deputatul Eduard Greg. Adunarea însă a fost disolvată de comisariul guvernialu.

—x—

Regele României a sosit în 12 Iunie n. în Sigmaringen.

—x—

Regimentul Jelacic strămutat din Fiume. „Magyar Hirlap” primesc din Fiume scirea, că regimentul Jelacic (79) va fi transferat al Agramu.

—x—

Etimologicum Magnum Romaniae. Cetiim în „Românul”: D-lă. B. P. Hașdeu, prezintă în sesiunea generală din anulă curentă a Academiei Române cele din urmă părți din litera A. a dicționarului limbei istorice și populare a Românilor, compus de d-sa, a ăis—după însemnările nostre — aceste: „Țilele trecute Academia a trimis o felicitare la serbarea jubileului de 400 de ani al lui Cristofu Columb. Făcare omă e un felu de Columb. Astfel de Columb mă simt și eu, care cu multu curagiu m'am aruncat în lucrarea Marelui Etimologicu. Acuma, terminăndu litera A., litera cea mai grea și mai copiosă, mă simt ca și Columb, când a zăritu țermurile Americii”. Ceea ce d-lă Hașdeu a anunțat, acum a apărut și 'n tipar. Țilele trecute a eșit fâșcióra IV din tomul II. al Marelui Etimologicu, cu care se încheie litera A., cuprinđndu cuvintele dela Aștemat până la Au. Broșura conține și un adaus la litera acosta, sub titlul „Addenda”.

—x—

Esundarea Dunărei. Pe când în Austria a început s'ei scada Dunărea pe atunci în Ungaria ea creșce mereu și esundăndu cauză pagube însemnate. Astfel din Budapesta se scrie, că apa Dunărei a crescut la nivelul de 542 cm., în Comarom creșcerea e de 549 cm. În Strigonu esundarea Dunărei a cauzat mari pagube; un mare teritoriu este sub apă; a stricat și traseul dru-

mului de fier. În Györ Dunărea a esundat așa de tare, că a coperit sub unu stratu de apă de 1/2 metru alea orașului, proprietățile episcopului și câteva puste.

—x—

Furtună mari. Se scrie din Strigonu, că la 11 Iunie n. o mare furtună cu grindină în mărimea nucilor s'a descărcat asupra ținutului, pricinind pagube mari în s'emenături și pome. O asemenea furtună s'a descărcat și asupra comunei Tüzyöly.

—x—

Mulțamită publică. Comitetul Reuniunii femeilor române din Sibiu își ține de plăcută datorință a esprima p. t. diletanților români din Sibiu mulțamita și recunoștința sa pentru suma de 48 fl. 50 cr. donată ca 1/3 parte din venitul curat al reprezentățiunii teatrale din 6 Mai a. c., în folosul școlii elem. de fetițe a Reuniunii. Din ședința Comitetului, ținută la 22 Mai 1892 n. Maria Cosma, președintă; Dr. Rusu, secretar.

—x—

Musica crășenescă va cânta mâne (4/16 Iunie) pe promenada de jos. Programu este următoarea: 1 „Burzenländer”, marșu de A. Brandner. 2 „Ländliche Passionen”, de Marek. 3 „Sonntagskind” Qadrille de Millöcker. 4 „Grosser Fackeltanz” de Meyerbeer. 5 „Immer schneidig” Polka fr. de Brennecke. 6 „Einleitung” (act. III) și „Brautlied” din opera „Lohengrin” de Wagner. 7 „Auf der Rotunde”, polca repede de A. Brandner. Începutul la 5¹/₂ ore.

Un medicamentu efint. Celoră ce suferă de stomach și celoră, cari trebe să facă o cură pentru curățenia sângelui, li-se recomandă întrebuintarea „Profurilor-Zeidlitz ale lui Moll”, cari pe lângă o mică cheltuală produc cele mai durabile rezultate de leuire. Cutia cu instrucțiunea fabricii costă 1 fl. v. a. Trimiterea, în fiacare ăi, cu ramburs postală prin farmacistulu A. Moll, c. și r. liferantulu al curții imp. Viena, Tuchlaueb 9. În farmaciile din provinciă s'ei se c'era anumit preparatele lui Moll provădate cu marca de apărare și cu iscălitura sa.

Din dieta unghurescă.

În ședința dela 13 Iunie s'au început desbaterile asupra budgetului ministerului de honveđi.

Deputatul: conte Andrassy Gyula, ca raportor, după ce într'unu lungu discursu arată, că pensiunea luptătorilor honveđi dela 1848—9 este atăt de mică, încăt cei ce mai trăiesc astădi dintre ei, nu se pot susține din acea pensiune și sunt avisați la cea mai desvîrșită miserie (sergentulu are la anu numai 54 fl., caporalulu 28 fl., ér ostașulu de rëndu 18 fl.) — prezentă unu proiectu de soluțiune, în care cere, ca guvernul să prelimizeze cu începutul anului viitoru o sumă, care să fiă suficientă pentru pensionarea ouinciósă a honveđilor luptători dela 1848—9 și a vedurilor și orfanilor lor.

Deputatul guvernamentalu, conte Pongracz Karoly, generalu pensionat, între injurăturile continue ale opoziției, pledă pentru o armată unitară și de aceea el nu sprijinesc idea unei academii militare cu limba de propunere maghiară. Accentuează, că (din cauza șovinismului unghurescu) factorii armatei comune succesiv se înstrăineză de recunoșcerea ideei naționale maghiare; totu din cauza acosta se înstrăineză de honveđime și naționalitățile.

Ugron Gabor polemizează aspru cu Pongracz. Elu pledă necondiționat pentru introducerea spiritului maghiaru și a limbei maghiare în armata comună. În ce privesc naționalitățile, el dice, că tocmai fiindcă în Ungaria se află mai multe naționalități, trebe ca ea se aibă o armată proprie și deosebită, deoarece, decă ténurul valach, s'erb, croat și vedé, că Ungaria este unu statu tocmai așa, ca și Austria, că stégulu Ungariei este tocmai așa de respectabilu, ca și stégulu negru-galben al Austriei, și că înainte legislațiunii Ungariei tocmai

asa își plăcă capul ori cine, ca și înaintea marilor factori ai imperiului austriac: atunci în acel tineru după ce și va fi făcutu serviciul militar, se va deștepta conștiința, că aici există regele maghiar, — care nu se prezintă între noi numai la anumite ocaziuni, — trăese suveranitatea statului și națiunei maghiare. Dăcă în armata maghiară, limba de comandă va fi limba maghiară, tinerii nemaghiari, cari nu știu ungeresce, vor învăța aici limba maghiară și prin acesta se vor dărâma păreții despărțitori dintre naționalități.

Mai pe scurt, Kossuthiștii doresc să facă și din armată un atelier de maghiarizare. Să n'înțelege, că pentru astfelu de idei, Ugron a fostu furtunosu aplaudat.

„Tarifa Stolei“

in eparchia ortodoxă a Bucovinei

III.

(Fine.)

Bucovina, Iunie 1892.

În urma celorlora până aici espuse, ni-se impune întrebarea, că ce ore ar fi fostu scopul emiterii „Tarifei“ din an. 1786 și ore din ce cauză acea tarifă se susține și până astăzi, după aproape trei decenii dela articolul XV alu legilor fundamentale de stat?

La această întrebare a noastră, nu ne dă mâna să răspundem altfelu, decât că din timpul emiterii sale, acea tarifă a fostu binevenită spre a se folosi ca mijloc spre a denunța preoții sub pretextul „pregravării“ stoliere, ér urmările acestor denunțări au adus și multe rane bisericeii ortodoxe din Bucovina în profitul greco-catolicilor veniți din Ga-

liția. Apoi în de obște tarifa mai e binevenită și ca unu „motiv îndemânatic“ pentru de-a împedeca deplina înțelegere între clerul secular și populațiunea băstinașă a Bucovinei*).

Ni-se va răspunde, pôte, că afacerea tarifei epitrachiale cade în competița Congresului bisericesc. Ei, acesta așa și este. Dără Congresul bisericesc îl așteptăm dela anul 1848 până astăzi și la urma urmelor pôte ne va trebui să mai așteptăm cine știe cât. Prin această trăgănare ni-se impune credința, că Congresul bisericesc de aceea nu se inaugurează în activitatea sa, ca ranele ce a înduratu până acum biserica ortodoxă, biserica autohtonilor Bucovinei, în mare parte chiar din cauza „Tarifei“, — să se mai înmulțescă până la o crisă fatală. — și ca acea Tarifă să se mai fiă și de acum înainte exploatată dreptu barieră întru împedecarea deplinei armonii între clerul ortodox și poporul băstinaș alu acestei țeri!

Am dîșu, că „Tarifa“ stolară din anul 1786, cu impunerea de a se săvîrși funcțiunile bisericesci și rituale după „Treb-nicu“, dără a nu se plăti acele funcțiuni peste taxele „tarifale“, este și în dauna statului. Câte imputări a auditu și aude și astăzi clerul ortodox din această țară, că poporul ortodox e cu morală „rămasă din timpuri ruginite“ și că pentru acesta — clerul ortodox e de vină.

Eftină inculpare, dără ea n'are nici unu motiv de a fi îndreptată la adresa

*) Am auditu la alegeri de deputați pentru dieta țerei, unde ca candidată figura unu preot, pronunțându-se din partea contrarilor cu glas tare: „Tarifa, tarifa patrachilului!“

clerului, ci ea este a se atribui acelei caracteristice „îndemânări“, ce o oferă „Tarifa“ din anul 1786 rău-voitorilor poporului și clerului ortodox de totă mâna, cari voru a împedeca deplina încredere a poporului cătră preot, și prin acesta a-lu abate și dela respectarea învățăturilor lui preoțești.

P.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serviciul biuroului de cor. din Pesta.)

Berlinu, 15 Iunie. Regele și Regina Italiei sosescu Lunea viitoare aici.

Bruxella, 15 Iunie. Resultatul alegerilor pentru constituantă este următorul: Senatul constă din 44 conservativi (clericali), 30 liberali, 3 belotagie. Noua cameră numără 92 conservativi (clericali), 52 liberali, 5 balotagie.

Viena, 15 Iunie. Impărătesa plăcă ađi la Karlsbad, spre a face o cură de patru săptămâni.

DIVERSE

Nenorocire. Studentul G.: „Dômne, toomai acum, când am poftă mare de studiat, trebuie să fiu așa de beat, încât să nu pot studia!“

Modestia. Tănărul (cătră adorata sa): „Dăcă ași soi pentru ce te însuflețesci D-ta!“ — Dama: „Pentru totu ce e bună, nobilă și frumoasă!“ — Tănărul: „Minunat, așa-dără pot spera!“

Cursulu pieței Brașov.

din 15 Iunie st. n. 1892

Banconote românești Camp. 46 Vënd. 948
Argintu românesc 935 „ 940

Napoleon-d'ori	9.46	9.49
Lira turcesc	10.70	10.75
eris. fonc. „Albina“ 6%	101.	—
„ „ 5%	100.—	101.—
Imperial	9.65	9.68
„Albini	5.45	5.50
„Double ruses	122.—	—
„Mărci germane	58.—	—
Discontul 6—8% pe an.		

Cursul la bursa din Viena

din 14 Iunie a. c. 1892

enta de aur 4%	111.10
enta de hârtă 5%	100.65
„Prumutul căilor ferate ungare	
„auru	119.60
„dto argintu	99.75
„mortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare [1-ma emisiune]	117.30
„mortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare [2-a emisiune]	—
„mortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare [3-a emisiune]	—
„Zonuri rurale-ungare	94.40
„Zonuri croato-slavone	—
„Cospăgubirea pentru dijma de vinu unguresc	95.—
„Imprumutul cu premiul unguresc	142.—
„Losurile pentru regularea Tisei și Sghedinului	135.50
„enta de hârtă austriac	95.75
„enta de argintu austriac	95.45
„enta de aur austriac	113.40
„Losuri din 1860	141.60
„Acțiunile băncii austro-ungare	995.—
„Acțiunile băncii de creditu austr.	362.—
„Acțiunile băncii de creditu ungar.	318.25
„Galbeni împărătesci	5.38
„Napoleon-d'ori	9.49
„Mărci 100 imp. germane	58.55
„Londra 10 Livres sterlinge	119.40

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Malor.

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiăcare cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă alu Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celorlora mai cerbicoșe la stomach și pânțec, în contra cărceilor și acrelei la stomach, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorrhoidelor și a celorlora mai diferite bole femeesci a luat acestu medicamentu de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii încôce.—Prețulu unei cutii originale sigilate 1 fl. v. a.

Falsificațiile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca unu remediu popularu cu deosebire prin trasu (frotat) alină durerile de șoldină și reumatism și a altor urmări de răcătă. Prețulu sticlei-originale plumbate 90 cr.

Apă de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe baza de natron Acid-salicylic)

La întrebunțarea dîlnică, cu deosebire importantă pentru copii de ori-ce etate și adulți, asigură această apă de gură conservarea sănătôsă și mai departe a dînlor. Prețulu sticlei provădute cu marca de apărare a lui A. Moll 60 cr.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. Moll, c. și r. furnisoru alu curții imperiale Viena, Tuchlauben 9.

Comande din provinciă se efectuează dîlnicu prin rambursă postală.

La depozite se ceră anumitu preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Depozite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victoru Roth, Fr. Kellemen și Ed. Kugler, precum și la D. Eremia Nepoții, J. L. & A. Hesshaimer și Jul. Hornung & Teutsch.

804—13.

Mostre atrăgătoare pentru mușterii privați gratis și franco. Caiete cu mostre pentru croitorii nefrancate.

Stofe pentru îmbrăcăminte.

Peruvian și Dosking pentru onoratul cleru, stofe prescrie pentru uniforme funcționarilor c. r. asemenea pentru veterani, pompieri, gimnastici, livrăe-uri, postavuri pentru biliarde și mese de joc, loden obicnuitu și impermeabilu pentru rocuri de vânătoare, stofe de spălatu, pleduri de voiaj de la 4—14 etc

Cine voiesce a cumpăra postavuri eftine, solide, trainice, din lână curată, ér nu sdrênțe eftine, pe cari le vinde fiă-care negustorașu în Hof, și nu sunt vrednice nici câtă costul croitorului, să se adreseze la

Joh. Stikarofsky în Brünn.

Depositu permanentu de postavuri peste 1/2 milioane florini.

Cea mai mare expedițiune de comande de pe continentu.

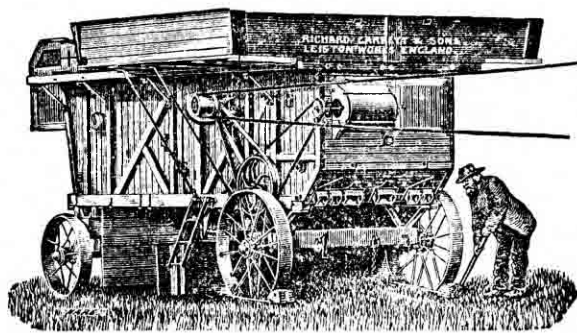
Spre atențiune!

P. T. Publicu este avertisat asupra firmelor, cari recomandă „resturi“ „cupone“ în mărime de 3-10 metri și așa numitele „comasuri“ (o anumită cantitate) pentru costume de salon. Deja în indicarea acestei lungimi egale zace pe față șarlatania, deôrece astfelu de rămășițe etc. sunt tăiate din bucăți nemoderne, stricate și ce nu se pot vinde. Astfelu de sdrênțe, pe cari numitele firme le cumpăra din mâna a doua sau a treia, nu sunt vrednice nici măcar a treia parte din prețulu de cumpărare. Trimiterea numai prin rambursă. Corespondență în limba germană, maghiară, boemă, polonă, italiană și francesă 807,24—24.

SOCIETATE PENTRU ASIGURAREA VIETII dela LIPSCA întemeiată pe reciprocitate

Starea asigurărilor: la finea 1891 358 milioane de mărci. Averea la finea 1891 94 milioane de mărci. Suma de asigurare plătită până la finea 1891 66 mil. mărci.	1830.	Asigurații au primitu în terminu mediu Dividendă anuală plătită 1880—89: 41% 1890—92: 42% după premia anuală ordinară.
Representanți în Brașov: 459,5—4	Neatacabilitatea pe 5 ani, a polițelor.	Hans Eder și Eduard Schmidt
	Tôte escedentele se împartu între asigurați.	

PAUL KOTZÓ, ingineru civilu, Budapesta, VIII, Uellöerstrasse Nr. 18.

Garnituri de treerat cu aburi pe stifturu, de 2 1/2—3—3 1/2 și 4 puteri de cai, mai departe garnituri de treerat cu aburu pe șine de 4—5—6—8—10, și 12 puteri de cai, cu Ventilatoru dedesubtu, cu aparate lungi pentru scuturatu paelor și cu ciururi estraordinar de mari și cilindru de sortatu

Locomobile-Compound

dela R. Garrett & Sons, neîntrecute, economie de 40% la materialul de ars.

Mașini Brandforder pentru cositul bucateleru, cu aparat pentru legatu snopi, recunoscute de cele mai bune. Greble originalu americane, cu prăjină de trasu combinată pentru unu sau doi cai. Mai departe mașini de sământu în rënduri și ori-ce alte mașini și unelte agricole. 820,8—6.